

Diāna Kalniņa

25.04.2019., Rīga

Sociālā vide kā sabiedriskuma priekšnoteikums: G. Hofstedes indeksu vērtības Latvijas sabiedrībā

RĪGAS STRADIŅA
UNIVERSITĀTE

Mērķis

- Izpētīt Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju kultūras dimensijas atbilstoši Gērtā Hofstedes indeksiem un to korelāciju ar sabiedriskumu.
- Pētījuma dati tiek aplūkoti gan visu valsts iedzīvotāju kopumā, gan arī dažādās sociāldemogrāfiskās apakšgrupās.

Metodoloģijas apraksts

Pētījuma vieta:	Latvija
Mērķa grupa:	Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 gadiem
Metodoloģija:	Web aptauja (WAPI), balstoties uz pētījumu centra SKDS Web aptauju respondentu paneli
Interviju veikšana (respondenti interneta vietnē sniedz atbildes uz anketas jautājumiem):	2014.gada 14.-18.janvāris 2019.gada 17.-23.janvāris
Kopumā izsūtīto uzaicinājumu piedalīties aptaujā skaits:	3663 2014.gadā 6951 2019.gadā
Izlases lielums:	1005 respondenti katrā pētījumā
Izlases veidošanas kārtība:	Izlase pēc kvotu izlases principiem tiek veidota kā reprezentatīva pret visiem Latvijas iedzīvotājiem norādītajā mērķa grupā. Respondentu kvotas tiek noteiktas pēc respondentu dzimuma, vecuma, tautības un dzīvesvietas

VSM

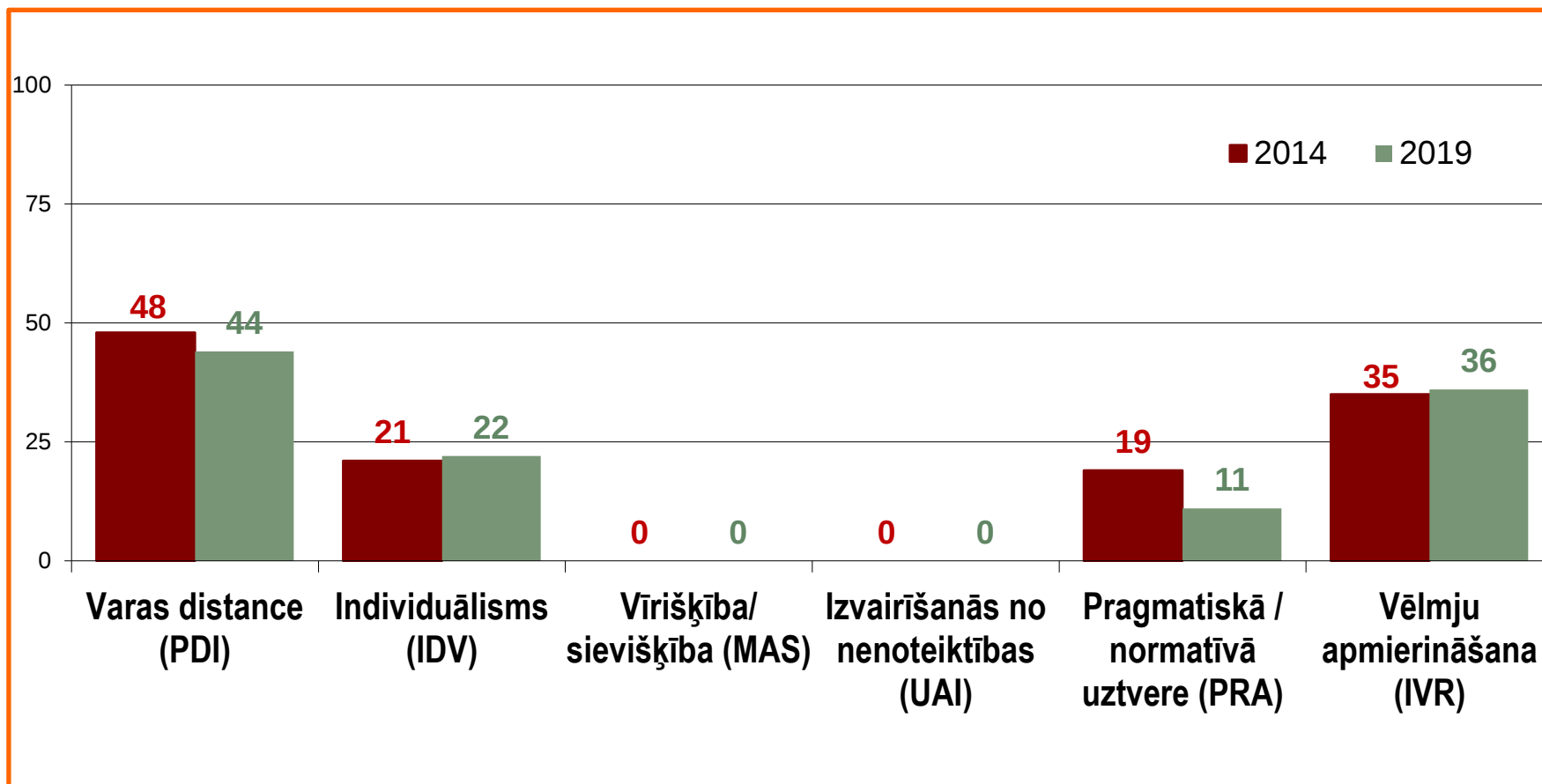
- Pirmo vērtību pētījuma moduli (*VSM – Value Survey Module*) Hofstede publicēja 1980. gadā

☞ Pašlaik ir definētas, aprakstītas un pētnieciskajā praksē ieviestas sešas neatkarīgas Hofstedes kultūru dimensijas, kurās tiek aprēķināti šādi indeksi:

- varas distances indekss (*Power Distance Index, PDI*),
- individuālisma indekss (*Individualism Index, IDV*),
- vīrišķās / sievišķās dimensijas indekss (*Masculinity Index, MAS*),
- izvairīšanās no nenoteiktības indekss (*Uncertainty Avoidance Index, UAI*),
- pragmatiskās / normatīvās uztveres indekss (*Pragmatic Versus Normative, PRA*),
- vēlmju apmierināšanas indekss (*Indulgence versus Restraint Index, IVR*).

Pētījuma rezultāti

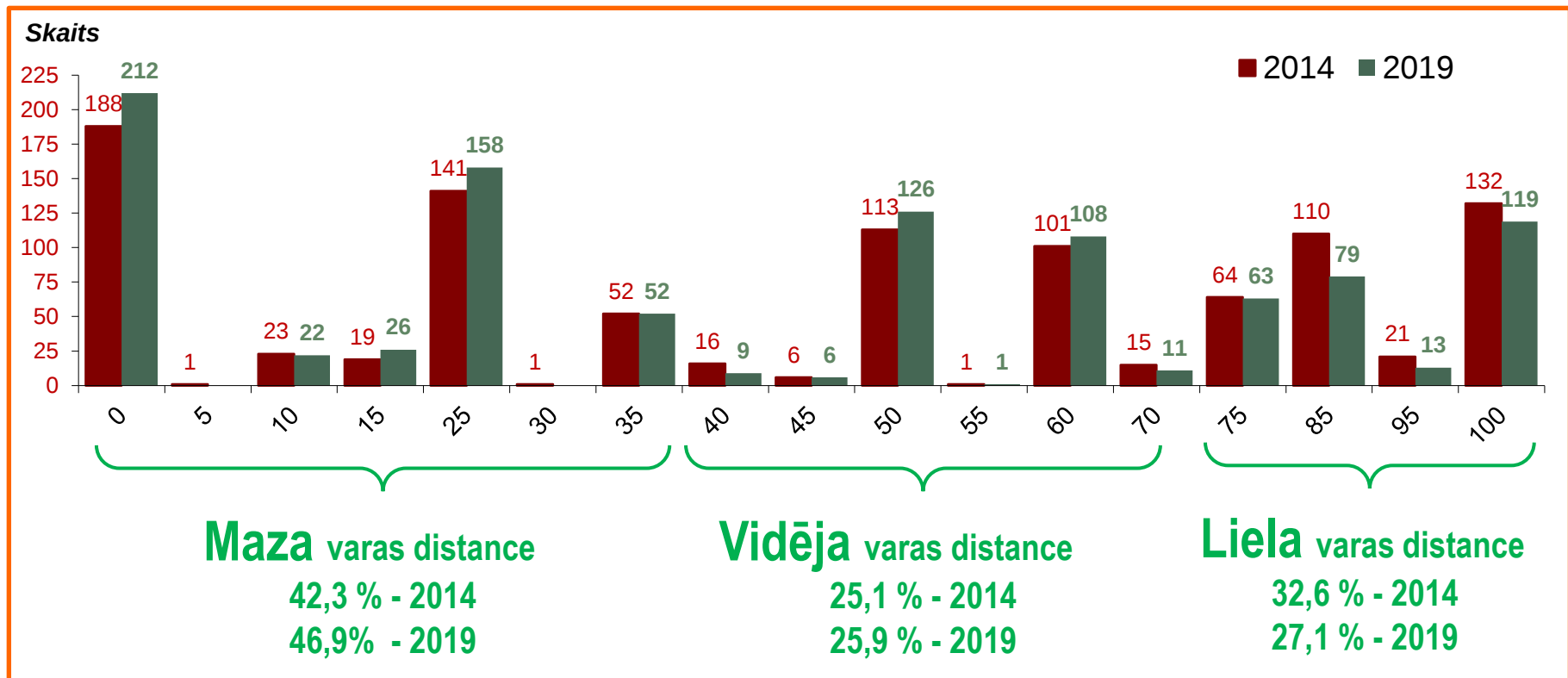
Varas distances indekss

Raksturo cilvēku vienlīdzības pakāpi sabiedrībā

- Augsts PDI → sabiedrība akceptē nevienlīdzīgu varas sadalījumu un cilvēki saprot "savu vietu" sistēmā

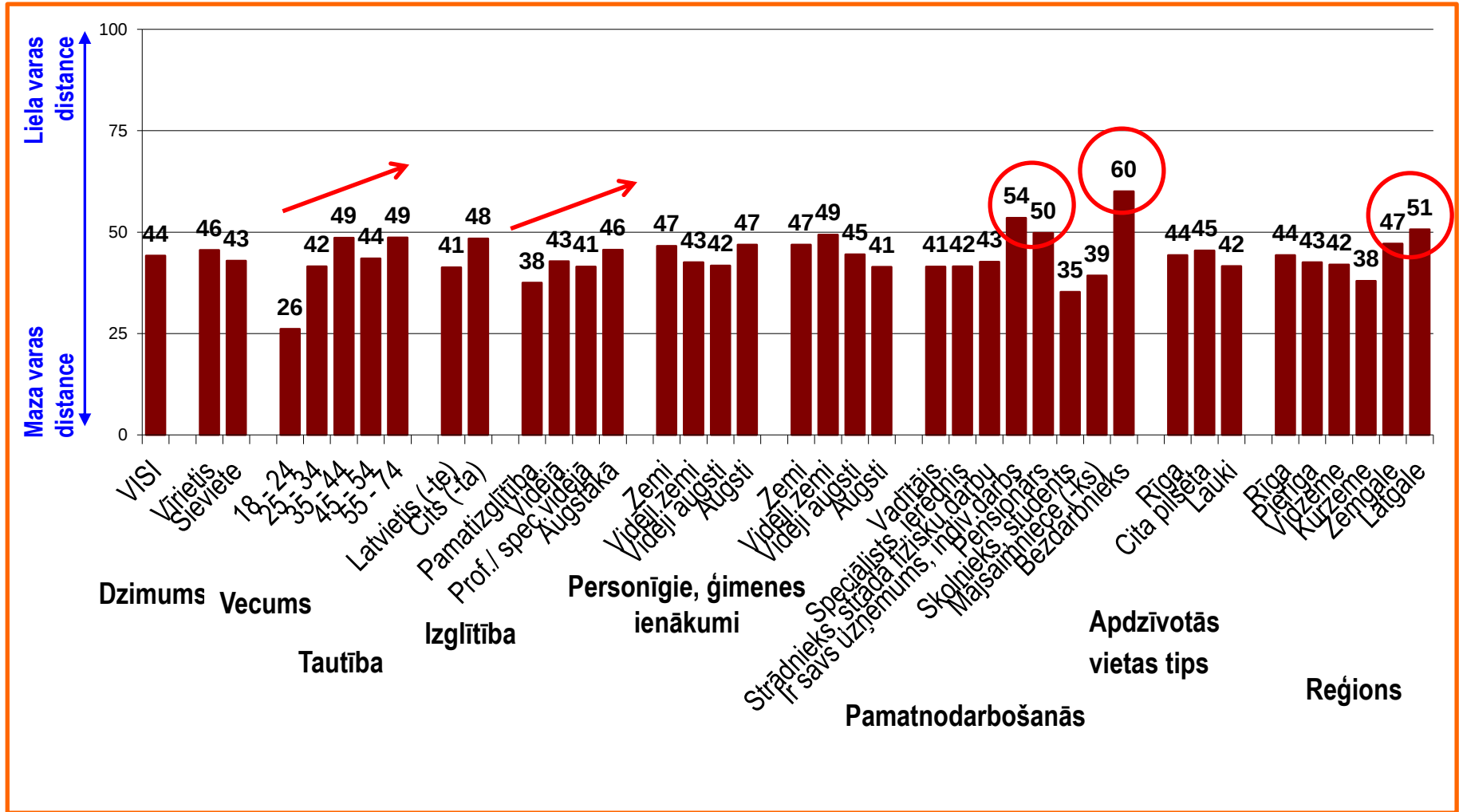
- Zems PDI → vara tiek dalīta un labi izkliedēta

48 → 44

Varas distances indekss

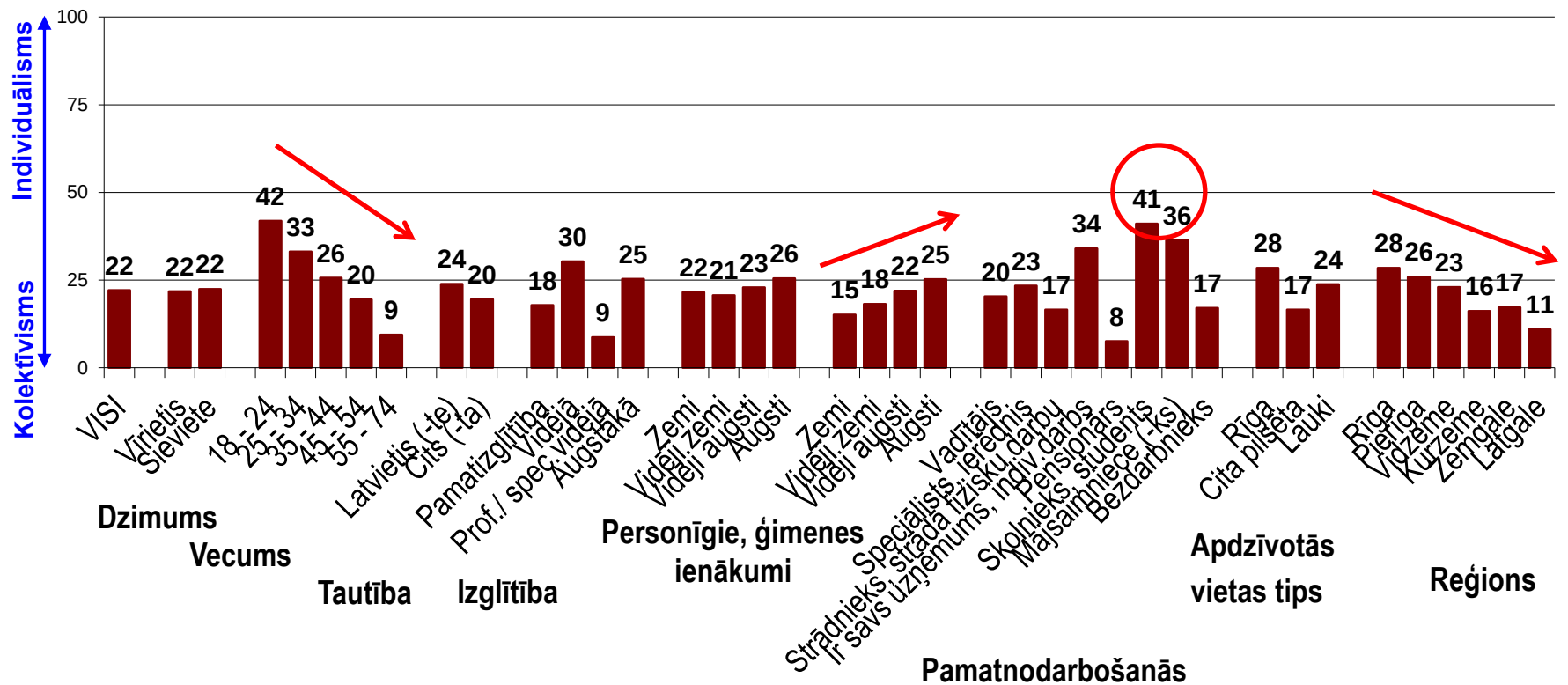
- Datu sadalījums demogrāfiskajās grupās

Individuālisma indekss

Raksturo kultūru no brīvi strukturētas līdz cieši integrētai

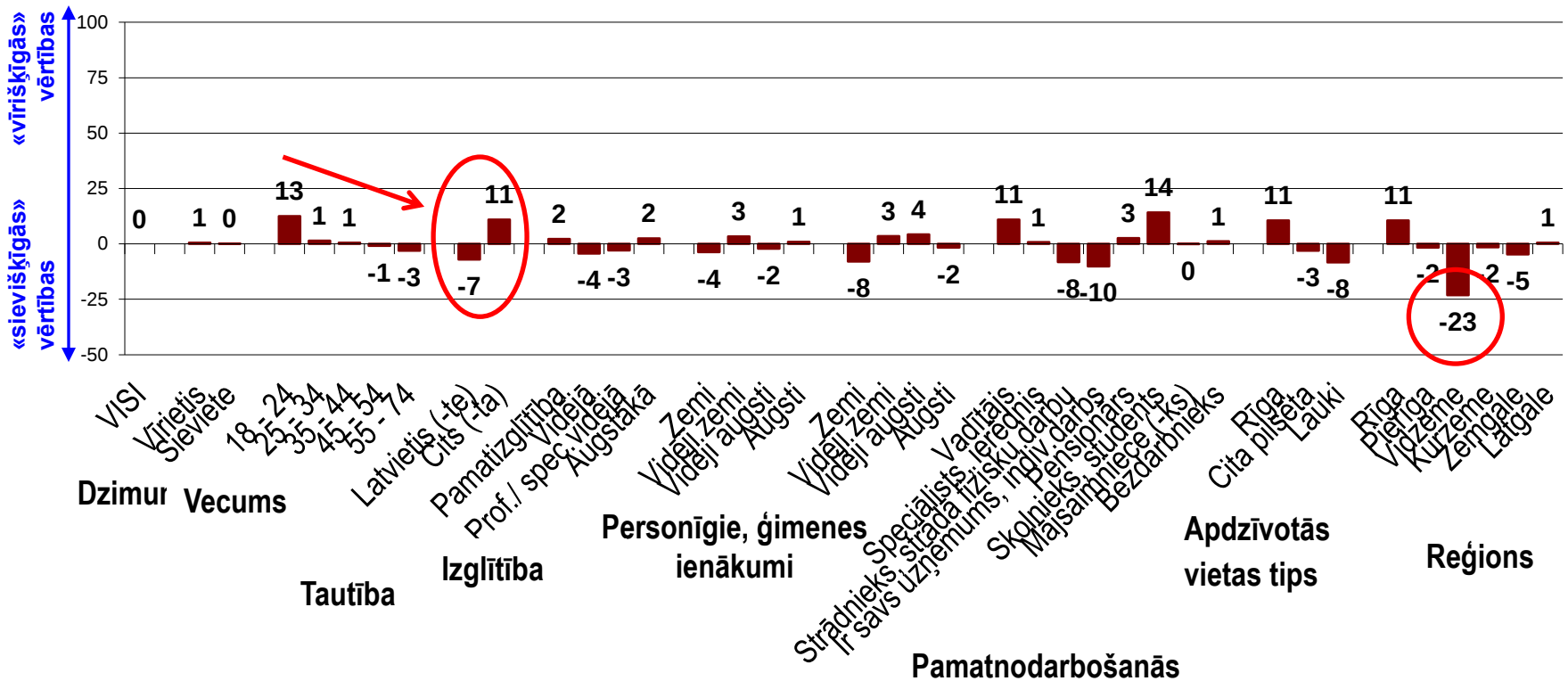
- Augsts IDV → individuālisma kultūras
- Zems IDV → kolektīvisma kultūras

Vīrišķības indekss

Raksturo, kādas ir sabiedrībā dominējošās vērtības, kā arī to, cik izteikts sabiedrībā ir dzimuma lomu sadalījums

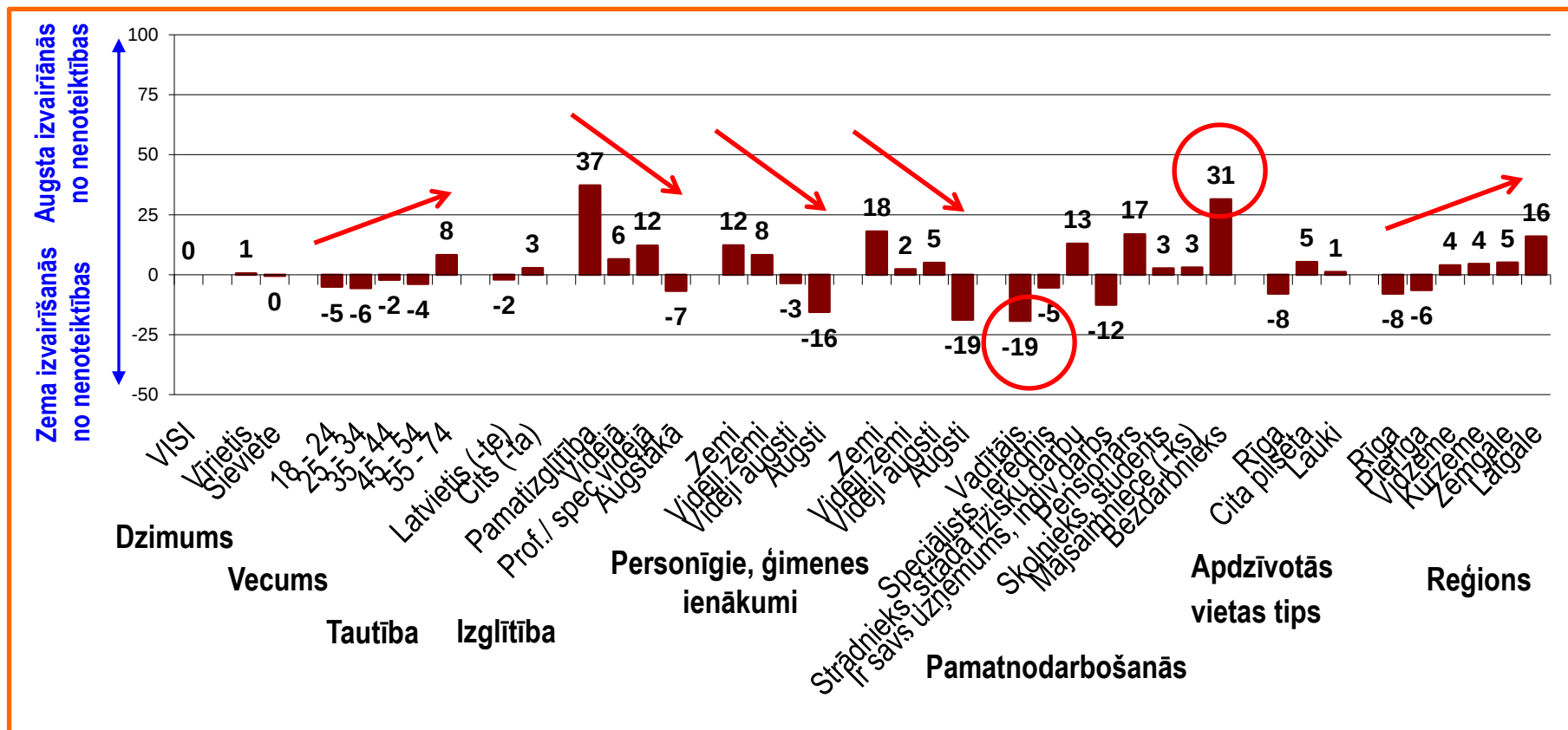
- Augsts MAS → «vīrišķīgās» sabiedrības
- Zems MAS → «sievišķīgās» sabiedrības

Izvairīšanās no nenoteiktības indekss

Raksturo cilvēku jūtas, uzvedību un attieksmi pret nenoteiktām, nezināmām, iepriekš neparedzētām situācijām

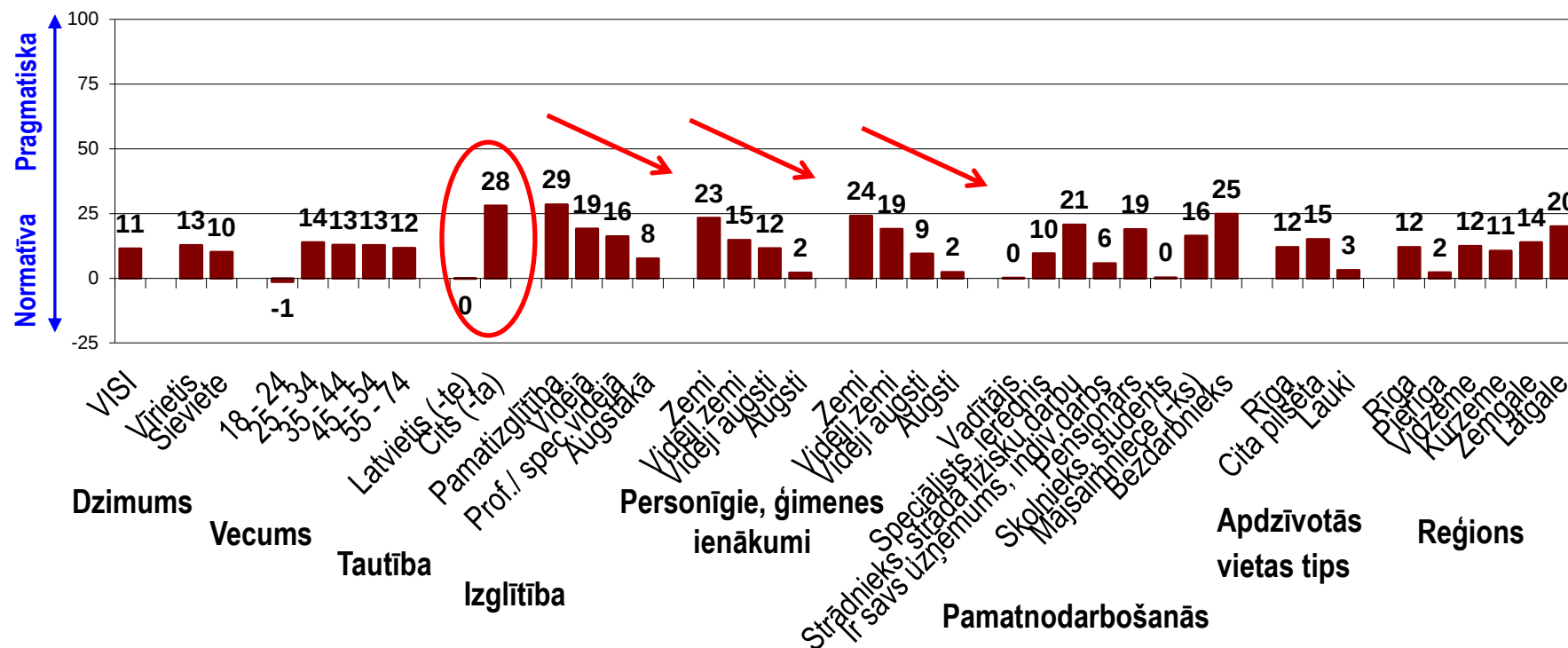
- Augsts UAI → „Kas ir atšķirīgs, tas ir bīstams”
- Zems UAI → „Kas ir atšķirīgs, tas ir interesanti”

Pragmatiskās/ normatīvās uztveres indekss

Raksturo to, kā cilvēki uztver situāciju, ka tik daudz kas no apkārt notiekošā nav racionāli izskaidrojams

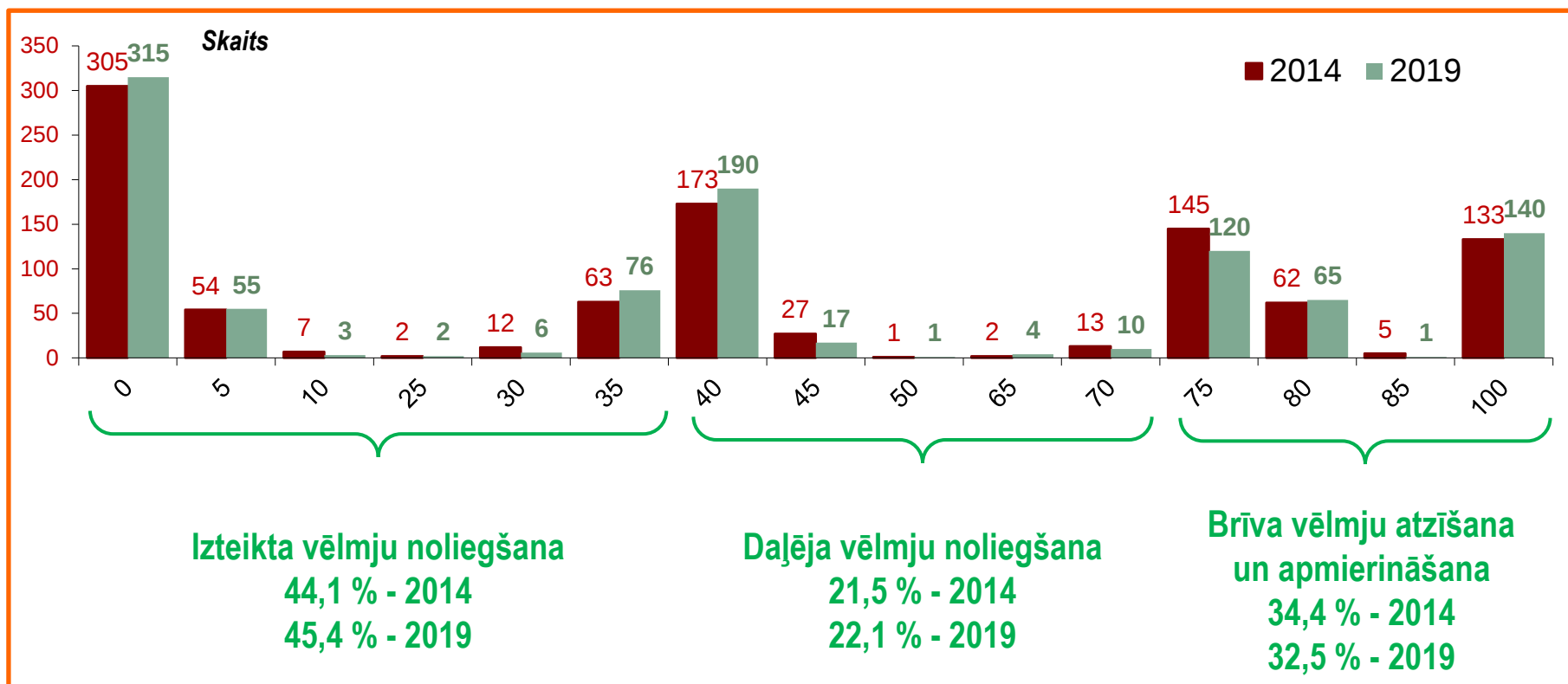
- Augsts PRA → pragmatiska sabiedrība, patiesība ļoti atkarīga no situācijas, konteksta un laika
- Zems PRA → normatīva sabiedrība, “absolūtā patiesība”

Vēlmju apmierināšanas indekss

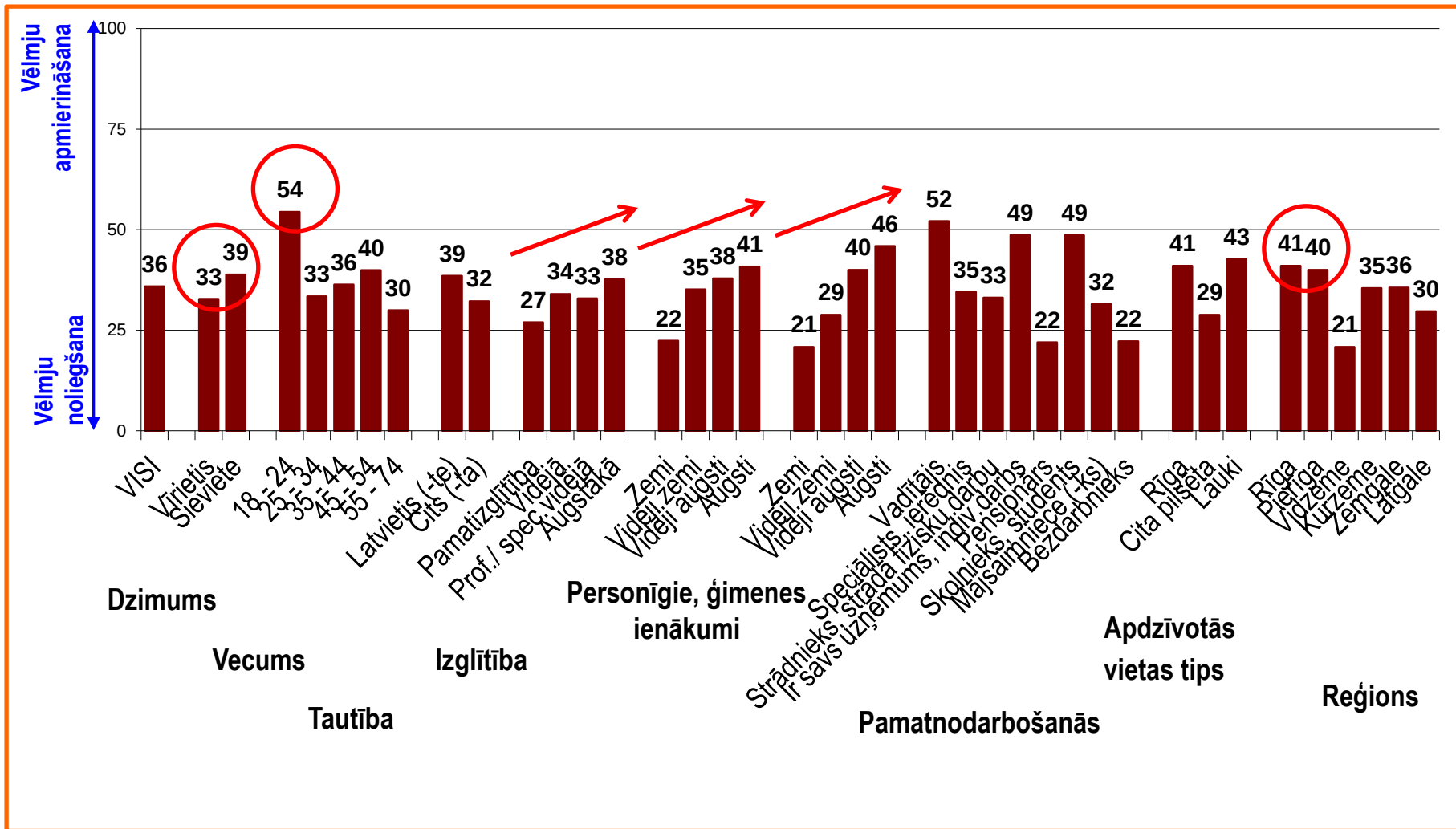
Raksturo sabiedrības attieksmi pret dabisko vēlmju apmierinājumu saistībā ar dažādām baudām un iepriecinājumiem

- Augsts IVR → brīva vēlmju apmierināšana
- Zems IVR → vēlmju noliegšana un apslāpēšana

Vēlpmju apmierināšanas indekss

- Datu sadalījums demogrāfiskajās grupās

Sakiet, kuru minēto organizāciju darbā Jūs esat iesaistījies/-usies vai esat to biedrs/-e?

		Esmu vienmēr/ pārsvarā aktīvs biedrs	Dažreiz aktīvs	Vienmēr/ pārsvarā pasīvs	Neattiecas/ neesmu biedrs
1	Reliģiskā un/vai baznīcas organizācija, draudze	1	2	3	4
2	Arodbiedrība	1	2	3	4
3	Nodibinājums/ fonds	1	2	3	4
4	Politiskā apvienība, biedrība	1	2	3	4
5	Politiskā partija, grupa	1	2	3	4
6	Nevalstiskā organizācija (NVO)	1	2	3	4
7	Studentu korporācija	1	2	3	4
8	Mākslinieciskās pašdarbības kolektīvs (koris, teātris, tautisko vai citu deju kolektīvs, rokgrupa vai cits)	1	2	3	4
9	Sporta, atpūtas organizācija vai klubs	1	2	3	4
10	Jaunatnes klubs, organizācija	1	2	3	4
11	Vides aizsardzības organizācija	1	2	3	4
12	Etnisko minoritāšu organizācija	1	2	3	4
13	Cita organizācija	1	2	3	4

Ko no sekojošā Jūs esat darījis/-usi pēdējā gada laikā? *Iespējamās vairākas atbildes.*

Risinājis/-usi savas vai palīdzējis/-usi risināt citu problēmas, vēršoties pašvaldībā	1
Risinājis/-usi savas vai palīdzējis/-usi risināt citu problēmas, uzstājoties iedzīvotāju sapulcē	2
Risinājis/-usi savas vai palīdzējis/-usi risināt citu problēmas, rakstot vai parakstot vēstules	3
Piedalījies/-usies piketā, demonstrācijā vai streikā	4
Ziedojis/-usi naudu kādiem labdarības mērķiem	5
Ziedojis/-usi mantu labdarības mērķiem	6
Strādājis/-usi kā brīvprātīgais	7
Nodevis/-usi asinis	8
Aktīvi piedalījies/-usies <u>vietējās</u> nevalstiskajās organizācijās (lai uzlabotu vietējo cilvēku dzīvi, apkaimi u.c.)	9
Aktīvi piedalījies/-usies nevalstiskajās organizācijās, kas nodarbojas ar <u>visas sabiedrības</u> interešu aizstāvību	10
Piedalījies/-usies vēlēšanās/ referendumos	11
Neko no sarakstā minētā	12

Correlations

		Varas distance (PDI)	Indivi- duālisms (IDV)	Vīrišķība/ sievišķība (MAS)	Izvairīšanās no nenoteiktības (UAI)	Pragmatiskā / normatīvā uztvere (PRA)	Vēlmju apmie- rināšana (IVR)
Dalība organizācijās («Sakiet, kuru minēto organizāciju darbā Jūs esat iesaistījies/-usies vai esat to biedrs/-e?»))	Pearson Correlation	-,023	,067*	,030	-,101**	-,094**	,008
	Sig. (2-tailed)	,459	,033	,338	,001	,003	,812
	N	1005	1005	1005	1005	1005	1005
Individuālā aktivitāte («Ko no sekojošā Jūs esat darījis/-usi pēdējā gada laikā?»))	Pearson Correlation	,014	-,034	,050	,146**	,141**	-,075*
	Sig. (2-tailed)	,654	,282	,115	,000	,000	,017
	N	1005	1005	1005	1005	1005	1005

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Kopsavilkums

- Latvijas sabiedrība **nav homogēna**
- Atšķirīga attieksme pret varas sadalījumu un vēlmju apmierināšanu

Atšķirības demogrāfiskajās grupās

- ▶ Izteikti → vecums, izglītības līmenis, personīgie ienākumi
 - ▶ Mazāk izteikti → nodarbošanās, tautība
 - ▶ Nav izteikti → dzimums, dzīvesvieta, reģions
- Jo zemāka ir izvairīšanās no nenoteiktības un normatīvāka uztvere, jo izteiktāka ir iesaistīšanās **sabiedriskās organizācijās** un aktīvāka dalība to aktivitātēs.
 - Jo augstāka ir izvairīšanās no nenoteiktības un pragmatiskāka uztvere, jo izteiktāka ir **individuālā aktivitāte**.

Paldies!

